

КОНСПЕКТ ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ
СПЕЦИАЛНОСТ „ПУБЛИЧНА АДМИНИСТРАЦИЯ”

- 1. Възникване, развитие и природа на публичната администрация.**
Възникване на публичната администрация. Противоречия при дефиниране на понятието „публична администрация”. Интердисциплинарен характер на понятието „публична администрация”. Политологически аспекти на публичната администрация.
- 2. Основни характеристики на публичната администрация.**
Система на публичната администрация. Характерни черти и източници на публичната администрация. Различия между публичната и бизнес администрацията.
- 3. Модели на публичната администрация.**
Традиционен модел на публичната администрация (Доклад „Норткоут – Травелян”). Американски административен модел. Теорията на Удроу Уилсън за дихотомията (разделяне) политика – администрация. Бюрократичен (Веберов) административен модел – 1910 г. Европейски модел на публичната администрация.
- 4. Администрацията – функции, принципи, типологии, длъжности.**
Принципи на работа и функции на администрацията. Характерни черти на административната дейност, като проява на изпълнителната власт. Типове администрация. Политически кабинет. Видове длъжности, ранг и стаж в администрацията.
- 5. Еволюция в теорията и практиката на управлението.**
Класическа школа, бихейвиористка школа и количествена школа. Съвременни подходи в управлението: системен подход и ситуационен подход.
- 6. Управлението и работата на мениджърите.**
Функционален разрез на процеса на управление. Съдържание на работата на мениджъра: мениджърски функции, умения и роли, мениджърски дилеми.
- 7. Управленски решения.**
Същност и видове управленски решения. Етапи на процеса на вземане и осъществяване на решението. Подходи и методи за вземане на решения: “Мозъчна атака”, “Хара гей”, “Ринги”, “Дяволска адвокатура”.
- 8. Организациите и средата им.**
Модел за дефиниране на мисията. Стратегически анализ на външната и вътрешна среда. Въпроси и диаграма на SWOT анализа.
- 9. Организационно-управленски структури /ОУС/.**
Същност и модели на организационно-управленските структури, организационно-структурни фактори. Основни задачи на ОУС и признаци за групиране на длъжностите. Сравнителен анализ на основните видове ОУС – линейна, функционална, дивизионална и матрична.
- 10. Мотивация.**
Същност и основен модел на мотивацията. Съдържателни мотивационни теории: Маслоу, Херцберг и др. Процесни мотивационни теории: теория на очакването, теория на утвърждаването и други. Управленски подходи към мотивацията.

11. Ръководство – ролята на ръководителя.

Мениджър и лидер – власт и влияние. Основен модел на ръководството. Теория за характерните черти. Бихейвиористки подходи /модели/ на ръководство. Ситуационни подходи /модели/ на ръководство.

12. Управление на персонала в организациите.

Цели, същност, обхват, съдържание. Обща характеристика на системата за управление на персонала и нейните елементи.

13. Държавна власт. Система и критерии за образуване на държавните органи.

Държава и форми на държавно управление. Същност на властта. Разделение на властите. Система на държавните органи. Съотношението „централизация – децентрализация - деконцентрация”.

14. Органи и администрация на държавната власт.

Централни органи и администрация на изпълнителната власт. Териториални органи и администрация на изпълнителната власт. Органи и администрация на законодателната власт. Президентска институция.

15. Неправителствен сектор.

Концепции за гражданското общество. Същност, мисия, характерни особености на неправителствените организации. Правно - нормативна уредба, регулираща дейността на НПО в България.

16. Избирателно право и демокрация.

Понятията активно избирателно право, пасивно избирателно право и избирателен корпус. Принципи на съвременното избирателно право. Активно и пасивно избирателно право в България (условията за участие в различните избори като избирател и като кандидат).

17. Същност и социално предназначение на изборите.

Историческо развитие. Социално предназначение и функции на изборите. Дебатът за и против задължителното гласуване.

18. Бедност, държавни институции и програми за защита от бедността.

Същност на бедността. Видове бедност. Индикатори за бедност по открития метод на координация. Политики за социално включване и за ограничаване на бедността. Преразпределителни инструменти - данъци и осигурителни вноски върху доходи от труд. Нормативна рамка на политиките за ограничаване на бедността в България. Отговорни агенции и тяхната организационна структура и управление.

19. Социалноосигурителна политика и осигурителни програми.

Същност и функции на социалното осигуряване. Модели на социално осигуряване. Осигурителни рискове. Осигурителни обезщетения при настъпване на осигурителен риск. Нормативна и институционална рамка на социалното осигуряване в България. Концепцията “Сигурност чрез многообразие” – основа на съвременните тристълбови осигурителни системи. Организационна структура на българския пенсионен модел. Функции и управленска структура на НОИ.

20. Децентрализация и фискална децентрализация на публичните услуги.

Същност, принципи. Ползите от потреблението на публичните блага. Изравняване на фискалната позиция на общината. Принцип за фискална еквивалентност. Инструменти за финансиране. Фискална децентрализация и публичен избор. Модел на Тибо. Модел на Ойетс. Контрол на публичните услуги - вътрешен и външен контрол.

21. Инвестиране в социална защита.

Природа и управление на социалната защита, социално - икономическа полза, бенчмаркинг. Социални иновации. Социално предприемачество - същност на социалното предприятие, модели, типология и проблеми пред социалните предприятия.

Литература:

Нормативни източници

1. Закон за администрацията
2. Закон за държавната служба
3. Закон за местното самоуправление и местната администрация
4. Закон за юридическите лица с нестопанска цел
5. Изборен кодекс на РБ
6. Конституция на РБ
7. Класификатор на длъжностите в администрацията
8. Наредба за прилагане на Класификатора на длъжностите в администрацията

Литература на български език

1. Арабаджийски, Н., Организация на публичната администрация в РБ, издателство на НБУ, С., 2010
2. Арабаджийски, Н., Основи на публичната администрация, издателство на НБУ, С., 2005
3. Брайкова, Т., Теория на социалната политика, 2000
4. Браун, Ц. и Джаксън, П., Манлиев, Г. (обща редакция), Икономика на публичния сектор, Пъблиш Сай Сег- Агри ООД, С., 1998.
5. Брусарски, Р., Теория на публичните финанси., УИ Стопанство, С., 2007
6. Димова Д., Б. Георгиева, Н. Янева, Социална политика, Тракия, 2000
7. Жекова, В., Държавно управление и държавна администрация, УИ „Паисий Хилендарски”, Пловдив, 2016

8. Зафирова Цв., Управление на публичния сектор, „Наука и изкуство“, ИУ-Варна, 2010
9. Иванов И., Основи на мениджмънта, част I, Макрос, П. 2011
10. Маринов, Ал., Увод в публичната администрация, С., 2012
11. Нюланд, Р. Избирателни системи. Сравнителен анализ., София: УИ „Св. Климент Охридски“, 1993
12. Павлов, П., С. Михалева, Държавна власт и държавна администрация, ВСУ, 2008
13. Павлов, П., С. Михалева, Основи на публичната администрация, ВСУ, 2008
14. Станчева Ан. и др., Теория на управлението, „Наука и изкуство“, ИУ-Варна, 2010
15. Стойчев, С., Избирателни системи и избирателни процедури, София, УИ „Св. Климент Охридски“, 1996
16. Христов, Хр., П. Павлов, П. Кацамунска, Основи на публичната администрация, УИ „Стопанство“, С., 2007
17. Христосков, Й., Социално осигуряване (теория, организация, практики), изд. на ВУЗФ, С., 2009